

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı

PROF. DR. DERYA ÖRS'ÜN

8. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nın
Açış ve Ödül Töreni Konuşması

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer konuklar,

Türklük bilimi ve Türk dili konusunda, Türk dünyasının nitelik ve nicelik bakımından en geniş katılımlı ve kapsamlı toplantılarından olan ve dört yılda bir düzenlenen “8. Uluslararası Türk Dili Kurultayı”nın açış ve ödül törenini, değerli zamanınızı ayırarak teşriflerinizden ötürü zatı-lilerine en derin şükranlarımı ve saygılarımı arz ederim.

15 Mart 2017 Çarşamba günü “Dilimiz Kimliğimizdir” üst başlığıyla resmen ilan ettiğimiz “2017 Türk Dili Yılı” etkinliğimizde olduğu gibi, bugün de bizleri yalnız bırakmayan saygıdeğer devlet erkânımızı, Kurultay’a yurt dışından ve yurt içinden katılan değerli bilim insanlarını, aydınlık yarınlılarımızın umut fidanları olan aziz gençlerimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Türk devletinin ve milletinin, kelimenin tam anlamıyla millî ve vazgeçilmesi imkânsız sayılabilecek birkaç davası varsa bunlardan birisi muhak-

kak ki Türkçe davasıdır. Vatan, millet, devlet ve bayrak kavramları ne kadar önemli ve değerliyse dil de bir o kadar önemli ve değerlidir.

Son iki yüzyıldır yaşadığımız toplumsal ve siyasal çalkantılar; her şeyden çok dilimizi etkilemiş, âdetâ kökünden sarsmış, binlerce yıllık dil ağacımızın yaprakları birer birer sararıp dökülmüş, etrafını yaban otları sarmıştır. Bugünün tabiriyle Türkçenin fabrika ayarlarıyla oynanmıştır. Bu yüzden, “*Türk diline kimsene bakmazdı.*” diyen Âşık Paşa’nın yedi asır önce işaret ettiği tehlike ve tehdit, bir kez daha kara bulutlar gibi dilimizin üstüne çökmüştür. Türkçenin -özellikle son elli yıldır- içine düştüğü uçurum gün geçtikçe daha da derinleşmektedir. Karacaoğlan bugün çıkıp gelse kendi öz yurdunda, “*Dilleri var bizim dile benzemez.*” demekten kendini alamayacaktır.

Dünyanın en güçlü ve zengin dillerinden birisi olan Türkçeyi tehdit eden asıl ve gerçek tehlike; dilimizin kendisini yenileme hususundaki imkân ve kabiliyetlerinin eksikliğinden değil, bu konudaki toplumsal ve kurumsal bilinç eksikliğinden, duyarsızlık, özensizlik ve aymazlıktan kaynaklanmaktadır. Türk toplumunun ve devlet kurumlarının dil konusundaki sinir uçları, her geçen gün biraz daha duyu yitimine uğramaktadır. İmlasından telaffuzuna, dilbilgisinden ses tonlamasına ve vurgularına kadar hızlı bir değişime uğrayan Türkçenin, daha fazla zarar görmeden bir an önce korunma altına alınması ve bu husustaki maddi manevi bütün tedbirlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Çizdiğim karamsar tablonun, kimilerince abartılı bulunabileceğinin farkındayım. Yüksek müsaadelerinizle iddiamı doğrulayacak birkaç çarpıcı örnek vermek istiyorum: Teşkilatları yasayla belirlemiş kamu kurum ve kuruluşlarımızın pek çoğunun asıl adlarıyla alt birimlerinin adları; söz konusu kelimelerin Türkçeleri olduğu hâlde, yabancı kelimelerden teşkil edilmiştir. Anayasamız başta olmak üzere, her türlü hukuki metinlerimizde hiçbir şekilde kullanılmaması gereken yüzlerce yabancı kelime ve kavram yer almaktadır. Belediyelerimizin alışveriş şenlikleri yerine “shopping fest”ler düzenlemeleri, Türkçe ve Türk kültürü adına kabul edilmesi mümkün olmayan yaklaşımlardır. Tıp dilimizin Türkçeden arındırılarak Latince ve İngilizceye mahkûm edilmesi yetmezmiş gibi, hastane adı taşıyan mekânların çoğu da “hospital”a dönüştürülmüştür. Spor salonlarımız artık birer “arena”dan ibarettir. Bütün dünyada kendisini ispat etmiş olan inşaat kesimimizin son yıllarda ürettiği bina ve mekânların yüzde doksanına Batı kökenli dillerden alınma yabancı adlar verilmiştir, verilmektedir. Şehirlerimizin artık tanın-

maz hâle gelen Türk İslam kültürüne büsbütün yabancılaşmış çehresi, bu durumun en somut göstergesidir. Şimdilerde küçük mahallelerimizde bile bakkal, berber, manav, kahvehane kalmamış; bunların yerini market, kuaför, groseri, kafe almıştır. Türkiye'de üretilen ve marka değeri taşıyan çok çeşitli ticari malların ve eşyanın neredeyse tamamına yakını ile bunları üreten şirketlerin adları yabancı dillerden seçilmektedir. Bazı devlet kurumlarının çıkardıkları yayınlar da dâhil olmak üzere, Türkiye'de yayımlanan haftalık ve aylık dergilerin yüzde 60'a yakını yabancı adlar taşımaktadır. Birkaç istisna dışında televizyon ve radyoların büyük bölümünün tam veya kısaltılmış adları yabancıdır. İngilizce kelimeler bu hızla dilimize girmeye devam ederse, çok değil 20 yıl sonra, zamanında Fransızcadan alınmış kelimelerle birlikte dilimizin en az yüzde otuzu Batı kökenli kelimelerden oluşacaktır. Türkçenin geleceği için bundan daha büyük bir tehlike ve tehdit düşünmek mümkün değildir.

Bunların hepsinden daha vahim olanı, Türkçenin bir bilim dili olarak ilerlemesini ve gelişmesini engelleyen yabancı dilde eğitim meselesinin devlet eliyle desteklenmesidir. Gençlerimiz mutlaka bir veya birkaç yabancı dil öğrenmeli ancak belli sayıda teknik alan dışında, özellikle sosyal bilimler alanında yabancı dilde eğitim görmemelidirler çünkü hiçbir toplum kendi tarihini, edebiyatını, felsefesini, toplum bilimini, sanatını ve kültürünü başka bir dille inşa edemez. Yabancı dille milli ve yerel bir kültür ve medeniyet inşa etmek, içi boş ve anlamsız bir iddiadan öteye geçemez.

Devletimizi ve milletimizi, 21. yüzyılın ikinci, üçüncü ve dördüncü çeyreğine taşıyarak küresel bir güç hâline getirecek maddi ve manevi unsurlar arasında en ön sıralarda yer alan Türkçenin önemini ve değerini kavramak zorundayız. Türkçe konusundaki bilinci ve duyarlılığı ilköğretim sıralarından başlayarak geliştirmekten başka çıkar yolumuz yoktur. Aksi takdirde Türkçenin, birkaç kuşak sonra bir anlaşma ve iletişim aracı olmaktan çıkıp bir çatışma ve anlaşmazlık unsuruna dönüşmesi kaçınılmaz hâle gelecektir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

"2017 Türk Dili Yılı"; başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, toplumun bütün kesimlerinin dikkatini yukarıda saydığım olumsuzluklara çekmek ve bunlara çözüm yolları arayıp bulmak amacıyla ilan edilmiş bir başlangıç adıdır. Zatıililerinin yüksek himayelerine alınan hayati öneme ve değere sahip bu etkinliğin en üst düzey derecede başarılı olabilmesi ve olumlu sonuçlar elde edebilmesi için eğitim, bilim, kültür ve sanat konularında sorumluluk sahibi olan bütün Bakanlıklarımızın ve onlara bağlı kurum ve

kuruluşların iş birliğine, yardımına, desteğine ve katkısına ihtiyacımız vardır. Devletimiz ve milletimiz el ele verip çalıştığı sürece, üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir zorluk olmadığına içtenlikle inanıyorum.

Bu vesileyle “8. Türk Dili Kurultayı”nın açış ve ödül töreninin yüksek huzurlarında icra edilmesini tensip buyuran ve “2017 Türk Dili Yılı” faaliyetini himayelerine alan zâtalilerine mahsus teşekkürlerimi arz ediyorum. Yayımladıkları genelge ile kamu kurumlarını “2017 Türk Dili Yılı”na destek vermek üzere görevlendiren Sayın Başbakanımız Binali YILDIRIM’a ve çalışmalarımızda bize her türlü kolaylığı ve yardımı sağlayan Sayın Başbakan Yardımcımız Yıldırım Tuğrul TÜRKEŞ’e bir kez daha en kalbî şükran ve minnet duygularımı ifade etmek istiyorum. Birazdan sizin elinizden “Türk Diline Hizmet Üstün Ödülü” alma bahtıyarlığına nail olacak olan yerli ve yabancı bilim insanlarımızı yürekten kutluyor, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.